

АНАЛІТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ВИМІРЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

*Шукліна В.В., канд. екон. наук, доцент
Херсонський національний технічний університет*

Постановка проблеми. Розвиток інформаційної економіки позначається на пріоритетах менеджменту складних соціально-економічних систем. Об'єднання процесу передачі інформації з комп'ютерними технологіями змінило уявлення про засоби комунікації, які стали здатними координувати значний обсяг діяльності з управління інформаційними потоками та персоналом, гармонізувати ці процеси. Комунікаційна сутність інформації і змістовна в частині передачі продуктів управлінської діяльності розкривається в системах інформаційного забезпечення; змістовний її аспект у частині засвоєння реалізується у процесі споживання інформації, що є тотожним формуванню нового знання – потенційної можливості. Разом з тим, підвищення ступеня складності комунікаційних процесів, глобалізація, збільшення обсягу та темпу інновацій, підвищення ролі достовірної інформації у внутрішньо- і міжорганізаційних відносинах вимагають пошуку резервів розвитку.

У визначених умовах запорукою успіху та результативності управління є здатність адаптації до змін у зовнішньому середовищі, джерелом якої виступає інформаційно-комунікаційний потенціал, що показує управлінську перспективу майбутнього стану. Критичне завдання для промислового підприємства полягає в тому, щоб провести таке оцінювання, яке надасть можливість не лише визначити його величину, але й обґрунтувати управлінські рішення в мінливих умовах і специфічних обставинах конкретних ситуацій функціонування. У процесі споживання інформації інформаційний ресурс, об'єднуючись з інтелектуальним продуктом, стає продуктивною силою, стратегічним ресурсом, імпульсом приведення в дію інноваційних зв'язків управлінської комунікації.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження аналітичного інструментарію вимірювання інформаційно-комунікаційного потенціалу промислового підприємства з урахуванням мінливості зміни ситуацій є відносно новим напрямком досліджень. Розв'язання проблем соціально-економічних відносин у сучасній парадигмі інформаційної економіки висвітлено в працях вітчизняних учених Біловус Л.І. [1], Тарасюк Г.М. [2], які стали аргументацією теоретико-методичних розробок Полянської А.С. [3] щодо актуалізації саме ситуаційного підходу до вирішення управлінських завдань. Дослідження комунікацій на рівні потенціалу організації представлені у працях Лейхіфа Дж.М., Ажаман І.А. [4], Заблодської І.В., Решетняк О.О. [5] та інших. Інформаційна складова потенціалу промислового підприємства

оцінюється Бачевським Б.Є. [5], Маккі Л.М., Горошанською О.О. [6] та іншими. Особливості складу якісних характеристик управлінської інформації в системі контролінгу на промисловому підприємстві розроблялися, в тому числі, науковцями Вакульчик О.М., Дрей В.В. [7]. Методичний інструментарій і методологічна основа оцінювання потенціалу підприємства, в т.ч. інформаційно-комунікаційної складової, стали значним доробком наукового пошуку вчених Краснокутської Н.С. [7], Головкової Л.С. [9], Маслак О.І., Безручко О.О. [10], Рзаєвої Т.Г. [11], Турило А.А. [13], Воронкової А.Е., Погорелова Ю.С. Концептуальні підходи до формування та вимірювання інформаційно-комунікаційного потенціалу підприємств промисловості вивчалися такими авторами, як Бугай В.З., Горбунова А.В., Ключєва Ю.В. [12], Сухай О.Є., Яремко І.І. [15]. Інтерпретацію результатів аналітичного вимірювання в контексті здійснення цілеспрямованого управлінського впливу на виявлені проблеми та резерви можливостей пропонували такі науковці, як Федонін О.С., Рєпіна І.М., Олексюк І.М. [16].

Невирішені складові загальної проблеми. Потреба у вивченні проблематики і сучасних тенденцій у сфері інтеграції наукових досягнень сьогодення в контексті її впливу на аналітичний інструментарій оцінювання інформаційно-комунікаційного потенціалу спричинена особливостями його елементів, специфікою постіндустріального розвитку економіки та викликами зовнішнього середовища, ситуації якого змінюються значно швидше, ніж раніше.

Формулювання цілей статті. Мета дослідження полягала у розробленні методологічного підходу щодо оцінювання інформаційно-комунікаційного потенціалу підприємства з урахуванням ситуації функціонування або її зміни, уточнення аспектів, потребуючих поліпшення, та встановлення положень теоретичного базису проблеми дослідження для промислових підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Значний теоретичний і практичний інтерес в економічній теорії та практиці становить розв'язання питання про співвідношення сучасних транзитивних економічних систем в умовах формування інформаційного (постіндустріального) суспільства. Інформаційно-комунікаційну сферу економіки України науковці [1, с. 189; 2, с. 34; 12; 17] розглядають у контексті дослідження таких напрямів:

- територіального рівня та простору управління;
- базових галузей і сфер економіки;
- галузево-функціональних видів управління;
- ієрархічно-регулятивного управлінського рівня і часового простору.

Відповідно яким, основою реалізації всіх видів і форм менеджменту підприємства, де інформація – основний ресурс, а комунікація – основна технологія, визначається управління інформаційно-комунікаційним потенціалом на базі використання сучасних технологій [1, с. 191] та через призму групових зв'язків (у контексті функціонування управлінських інформаційно-комунікаційних систем).

Проблема співвідношення індустріального та постіндустріального розвитку досить складна, в якій значна частина вітчизняних і зарубіжних науковців [1-2; 4; 15] займає таку позицію, що для інформаційного суспільства характерним є підрив ринкових відносин. Пріоритет сфери послуг означає, що найпоширенішим продуктом праці є послуги; їх створюють, як правило, інтелектуально, часто творчою працею. В таких умовах роль промисловості як основного драйвера економічного зростання України визначається дискусійним моментом. Світова статистика більш переконливо свідчить, що стабільне економічне зростання можливе лише на основі випереджаючого індустріального розвитку. Для вітчизняної економіки відновлення та модернізація промислового сектора, у зв'язку з активізацією інтеграції до глобального економічного простору і новими викликами зовнішнього та внутрішнього характеру, є складним завданням [3]. Зміни у технологічній композиції промисловості демонструють тенденцію до погіршення її структури (збільшується частка низько технологічних виробництв при суттєвому зменшенні середньо технологічних і помірного – високотехнологічних) [1], внаслідок чого знижується конкурентоспроможність економіки в цілому і кожного окремого підприємства. Відсутність технологічного поступу зумовлена низькою інноваційною активністю промислових підприємств і нестачею попиту на здобутки науки, що залежить, насамперед, від фінансових причин. Поточний стан не відповідає вимогам, що диктуються умовами і швидкістю глобальних змін, та спричиняє негативні наслідки відставання й послаблення національної економіки, втрату конкурентних позицій України на світових ринках [14, с. 34]. Нестача доходів підприємств промисловості обмежує забезпечення власним інвестиційним ресурсом відтворення потенціалу. Продовження тенденцій посилюватиме ризики подальшої деградації, в т.ч. зниження рівня продуктивності праці за вимірами створеної доданої вартості. Обмеження розвитку промислових підприємств негативно впливає на результативність і якість управління потенціалом, а саме [3; 5; 11; 16]: витрати на науку й інновації не забезпечують потреби технологічної трансформації; висока залежність від імпорту засобів виробництва поглиблює технологічну залежність; низький рівень забезпечення власним інвестиційним ресурсом відтворення виробничого й інформаційно-комунікаційного потенціалу; недосконалість товарних ринків ускладнює конкурентне середовище для промислового бізнесу; низька продуктивність за обсягом створеної доданої вартості є відображенням деіндустріальної моделі економіки; невідповідність кадрового забезпечення потребам підприємств обмежує можливості їх модернізації; інформаційно-комунікаційна інфраструктура не задовольняє потреби мінливих ситуацій і стратегій розвитку.

Проведений монографічний аналіз показав, що теоретико-методичні підходи щодо оцінювання інформаційно-комунікаційного потенціалу підприємства (рівня реалізації і/або використання) базуються на методиках і

прийомах оцінки загального потенціалу або його видів (табл. 1). Інформаційно-комунікаційний потенціал деякі автори [4; 7] визначають як об'єкт вивчення, проте розглядаються фрагментарно в контексті дослідження іншого спрямування, хоча і визнають, що в сучасних умовах виступає як загальноекономічний чинник раціонального споживання ресурсів і ефективного функціонування системи управління.

Таблиця 1

Теоретико-методичні підходи щодо оцінювання потенціалу підприємства

Автори	Ажаман І.А., Дога В.С. [4]	Бабій О.М., Балацький О.Ф. [16], Головкова Л.С. [9]	Бачевський Б.Є., Решетняк О.О., Заболотська І.В. [5]	Безручко О.О., Маслак О.І. [10]	Воронкова А.Е., Грицуленко С.І., Орлов В.М., Уманський І.І. [14]	Дьоміна В.М., Кішак І.Т., Погодєлов Ю.С. [14]	Князь С.В., Гавва В.Н., Божко Е.А. Рзаєва Т.Г. [11]	Клиновий Д.В., Пета Т.В., Вакульчик О.М., Дрей В.В. [6]	Краснокутська Н.С. [8]	Лапіна Є.В., Маккі Л.М. [7]	Мочалов Б.М., Голошанська О.О. [7]	Подольчак Н.Ю., Яремко І.І. [15]	Сабадирьова А.Л., Босак А.О. [7]	Бугай В.З., Горбунова А.В., Сухай О.Є., Липенко І.С. [13]	Таранок Л.М. Ключова Ю.В. [13]	Турило А.А. [12]	Федонін О.С., Ретіна І.М., Олексюк О.І. [16]	Штепа О.В., Шевчук С.П. [16]
Сутнісний підхід	Оцінка відповідності розвитку визначеним цілям	Вартісна оцінка активів	Вартість матеріальних і нематеріальних ресурсів	Активізація пасивних резервів у життєвому циклі підприємства	Вартість підприємства, його потенціалу за складовими	Вплив факторів середовища	Сукупність можливостей залучати ресурси для інноваційного розвитку	Сукупність потенціалів ресурсів	Цільова спрямованість оцінки	Здатність наповняти ресурсами	Сума вартості витрат на формування і реалізацію	Синергія обсягів і потенціалів	Інтереси замовників оцінки	Синергія обсягів і потенціалів	Поділ на складові	Сукупність здатностей об'єкта	Відповідно вимогам до системи оцінки	Вплив факторів середовища
Концептуальний підхід:																		
статичний	+	+			+			+			+		+			+		
динамічний			+	+		+	+		+	+		+	+	+	+		+	+
Методологічний підхід:																		
ресурсний	+	+	+	+	+		+	+		+	+							
структурний									+			+	+	+	+	+		
факторний	+					+	+									+	+	+

Джерело: складено автором за [4-16]

Огляд потенціалу вітчизняної промисловості і обмежень, що стримують розвиток підприємств [3, с. 211; 5; 10; 13], дає підстави говорити про необхідність урахування потенціалу кожної ситуації, розроблення методологічних засад адекватного оцінювання потенційних інформаційно-комунікаційних можливостей і резервів для їх реалізації. Поняття «потенціал ситуації» за китайської теорією виживання [17, с. 254] – це робота, яку ситуація

може зробити для її учасника. Основна ідея в тому, що кожна ситуація несе з собою, крім іншого, вигоди або перешкоди: якщо в ситуації є вигода (користь), то потенціал ситуації позитивний, якщо в ситуації присутні перешкоди – її потенціал негативний; може бути і третій варіант – нейтральна ситуація – нейтральний потенціал. Тобто, в умовах швидкої зміни обставин функціонування, підприємству доцільно мати аналітичний інструментарій оцінювання інформаційно-комунікаційного потенціалу, що враховує серед характеристик його прояву (реальні можливості, обсяг ресурсів і резервів, здатність до використання, рівень і результати реалізації, рівень розвитку) і ситуаційні вигоди та перешкоди. Крім того, використання ситуації в стратегії розвитку полягає в тому, щоб відстежувати ситуаційні вигоди та використовувати їх у своїх інтересах за планом.

Закономірності організації оцінювання інформаційно-комунікаційного потенціалу промислового підприємства є результатом узагальнення фактів за дією організаційних законів (статистичних і динамічних), що визначають правопорядок процесу за дією законів композиції, пропорційності, онтогенезу, синергії, упорядкування, єдності аналізу і синтезу, самозбереження. Доцільну єдність представляють наукові підходи і концептуальні принципи оцінювання інформаційно-комунікаційного потенціалу промислового підприємства, які представляють загальний інструментарій та інтегруються за дією динамічних і статичних законів, організації [5]. Системне оцінювання є різноманітними методиками оцінки його величини; поелементне – вартістю його складових елементів, що не суперечать один одному, доповнюють і розширюють методологію та практику.

Єдиної методики оцінювання інформаційно-комунікаційного потенціалу підприємства управлінська наука ще не виробила, методичні підходи (витратний, порівняльний, результативний) можуть мати подальший розвиток. Кожен об'єднує сукупність методів, які націлені на визначення вартості об'єктів оцінки за окремою ознакою. Система оцінювання потенціалу промислового підприємства за дією закону композиції включає методичний інструментарій кількісної оцінки вартості потенціалу [9]. Необхідно погодитися з дослідниками [5; 7; 12; 13-16], які акцентують увагу на складності вирішення завдання щодо оцінювання інформаційно-комунікаційного потенціалу, що полягає у множинності його проявів, відсутності еталону вимог і цілісної форми представлення, різного рівня параметрів. Проте, оцінювання якісних і кількісних показників як цілісної системи необхідне для розроблення прогнозів, визначення резервів, прийняття стратегічних управлінських рішень. Зміни управлінської парадигми, викликані трансформаційними процесами, передбачають необхідність розбудови інформаційно-комунікаційного потенціалу відповідно до викликів інформаційно-знаннєвої економіки і необхідності забезпечити бажану поведінку системи. Гнучкість її аналітичного функціоналу, здатність змінюватися, пристосовуватися до перешкод і

використовувати переваги ситуації сприятиме досягненню цілей підприємства та їх своєчасному узгодженню.

На практиці виникає багато складнощів, пов'язаних із великим ступенем невизначеності та ризику функціонування промислових підприємств, тому зростає увага до аналітичного інструментарію, достовірності й обґрунтованості оцінок, що визначають спрямованість і результативність всіх функцій управління інформаційно-комунікаційним потенціалом. Рушіями на глобальному ринку виробництва мають бути не окремі інформаційні технології або інновації в комунікаціях, а стратегічне планування розвитку за оперативним вимірюванням зміни потенціалу з розвитком ситуацій інформаційно-комунікаційного середовища [5; 8].

Термін «інформаційно-комунікаційне середовище» в даному контексті обмежуються територією поширення, а саме окремим промисловим підприємством і обставинами ситуації та визначається, як частина інформаційно-комунікаційного простору, що характеризується мінімальною територією поширення та обмеженою кількістю суб'єктів інформаційно-комунікаційної діяльності, а також обумовлюється своєрідним інформаційно-комунікаційним мікрокліматом, що включає сукупність способів, прийомів, заходів та умов безпосереднього здійснення інформаційно-комунікаційної діяльності. Економічне оцінювання стану і реалізації інформаційно-комунікаційного потенціалу промислового підприємства має ґрунтуватися на ключових факторах забезпечення якості й ефективності із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій і прийомів ситуаційного управління. В контексті з ситуаційним оцінюванням, необхідно визначити сутність процесу оцінювання інформаційно-комунікаційного потенціалу як ґрунтового аналітико-інформаційного процесу опосередкованого визначення [3], в т.ч. якісних характеристик [6].

Отже, визначено доцільність і необхідність оцінювання інформаційно-комунікаційного потенціалу промислового підприємства, логічно пов'язану сукупність методів, спеціальних засобів і процедур на основі встановлених пізнавальних принципів, тобто удосконалено методологічні засади (рис. 1). Існуючі підходи до оцінювання інформаційно-комунікаційного потенціалу промислового підприємства різняться за його метою, напрямками, методами, засобами, результуючими показниками тощо. Висока ймовірність суб'єктивності експертних думок, ризик некомпетентності експертів, складність процедури є недоліками проведення детального оцінювання. Оцінювання структурних параметрів достатності інформаційно-комунікаційного потенціалу промислового підприємства враховує можливості реалізації обраної стратегії розвитку [2; 5; 12].

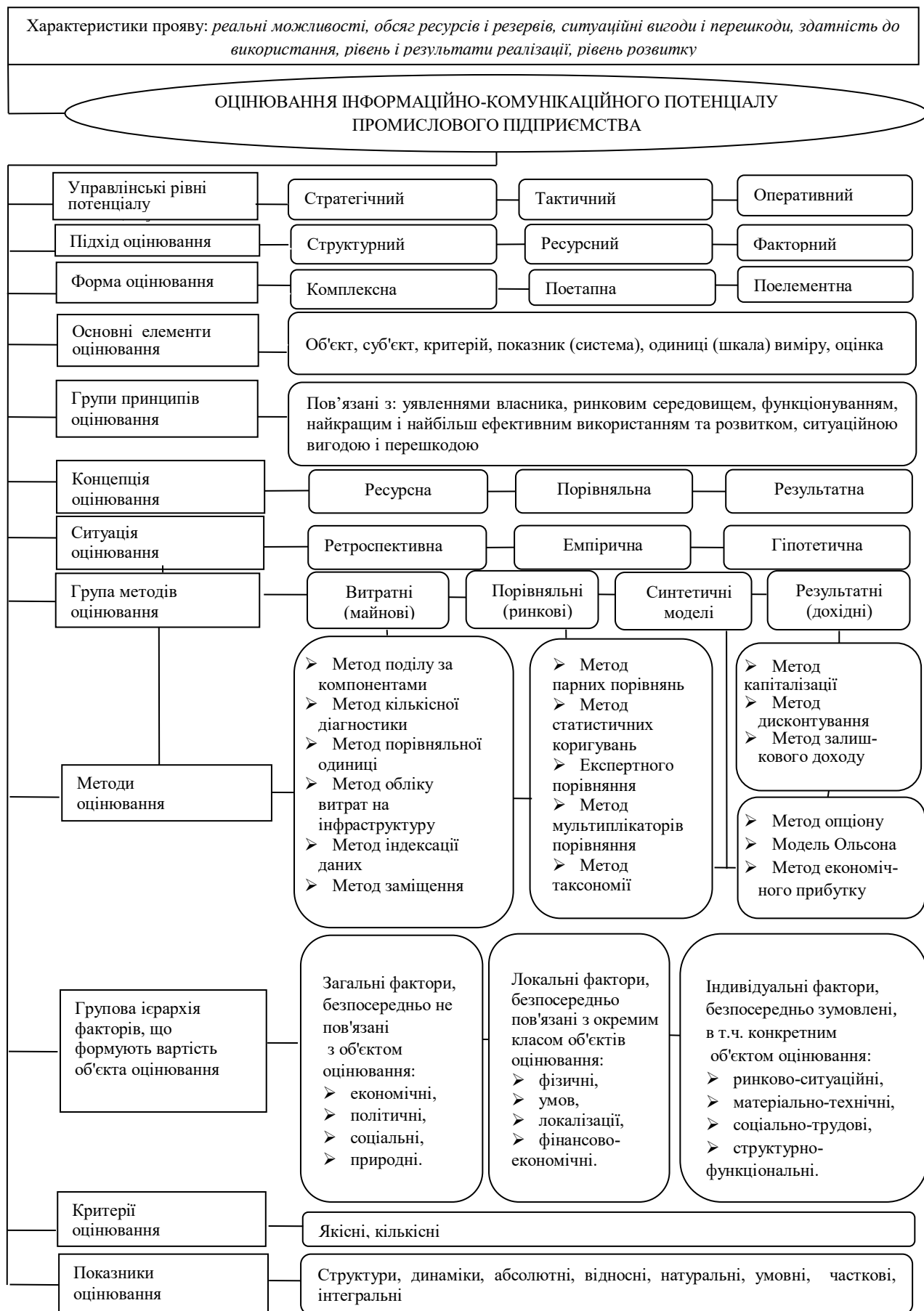

Рис. 1. Методологічні засади оцінювання інформаційно-комунікаційного потенціалу промислового підприємства [складено і доповнено автором за [6; 8-17]]

Недоліком застосування може бути процес переведення рівнів значень локальних показників у відносні оцінки, що деякою мірою знижує точність результатів. Оцінювання інформаційно-комунікаційного потенціалу за взаємозв'язком між складовими [15] здійснюється за співвідношенням фактичного й очікуваного обсягів ресурсів; надмірна деталізація показників є недоліком. Отже, врахувати специфіку об'єкта дослідження, цілеспрямованість процедури, положення теоретичного базису можливо з використанням інтегрованого показника за комплексним підходом до оцінювання, що врахує ситуаційні переваги та перешкоди (табл. 2) [8; 10-13; 15].

Таблиця 2

Особливості комплексного підходу щодо оцінювання інформаційно-комунікаційного потенціалу промислового підприємства з урахуванням ознак ситуації

Послідовність процедури	Назва етапу	Мета і зміст етапу
Перший етап	Оцінка існуючої системи інформаційно-комунікаційного потенціалу	Проводиться для виявлення його стану і визначення ступеня відповідності потребам управління в ситуації. Формується висновок про стан системи інформаційно-комунікаційного забезпечення процесу ситуаційного управління та визначається ступінь відповідності бажаному.
Другий етап	Розробка системи інформаційно-комунікаційного забезпечення процесу економічного оцінювання у відповідності до потреб щодо обґрунтування управлінських рішень за цілями в ситуації	Проводиться для підтримки стійкості розвитку промислового підприємства в умовах зміни ситуації та бажаного його конкурентного рівня. Моделювання системи інформаційно-комунікаційного забезпечення здійснюється за базовими принципами моделювання.
Третій етап	Впровадження й адаптація інформаційно-комунікаційної системи до процесу прийняття стратегічних управлінських рішень із використанням потенціалу ситуації	Проводиться для адаптації запропонованої моделі інформаційно-комунікаційної системи до процесу прийняття управлінських рішень на промисловому підприємстві з її контролем. Системне поєднання контролю з оцінюванням структурних елементів і загалом інформаційно-комунікаційного потенціалу.

Джерело: розроблено автором за [8; 10-13; 15].

З метою забезпечення ефективності управління та результативності комплексного оцінювання інформаційно-комунікаційного потенціалу промислового підприємства (поєднанням методів, що відповідають обставинам ситуації), доцільно означити контрольні моменти використання запропонованого методологічного підходу: конкретизація цілі; поетапна конкретизація об'єкту; вибір характеристик, які не залежать від суб'єктивності процесу; визначення суб'єкту; розроблення переліку властивостей об'єкта для оцінки; оптимізація процедури; диференціація цілей і елементів потенціалу.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Доведено, що особливості управління інформаційною економікою ґрунтуються на

протиріччях між прихильниками поняття інформаційного суспільства і тими, хто розглядає зміни в промисловості як інформатизацію вже усталених індустріальних відносин, та визначено у наступних положеннях теоретичного базису проблеми дослідження для промислових підприємств: низька оперативність прийняття управлінських рішень; інтелектуалізація праці; обмежена доступність до актуальних у часі ресурсів; перехід на передачу інформації через комунікації Інтернет мережі; ситуаційний підхід до управління суб'єктами господарювання мережевої форми організації. Сформовано методологічний підхід щодо оцінювання інформаційно-комунікаційного потенціалу промислового підприємства та рівня його реалізації в умовах мінливого зовнішнього середовища. Уточнено аналітичний інструментарій вимірювання інформаційно-комунікаційного потенціалу промислового підприємства, що, на відміну від існуючих, враховує потенціал ситуації за глибиною, формою подання результатів, характером основних параметрів. Набуло подальшого розвитку обґрунтування науково-аналітичних процедур діагностики об'єкта дослідження на основі функцій оцінки та пошуку проєктів розвитку у відповідності до конкретної ситуації і/або її зміни. Інформаційно-комунікаційний потенціал промислового підприємства має бути постійним об'єктом управління з цілеспрямованим впливом за інтегрованим вектором оцінки, що означено напрямом подальшого дослідження в сфері пошуку резервів підвищення ефективності ситуаційного управління промисловим підприємством в умовах інформаційної економіки.

Перелік посилань

1. Біловус Л. І. Український інформаційний простір: сьогодення та перспективи. *Український інформаційний простір*. 2013. № 1. С. 188-191.
2. Тарасюк Г. М. Менеджмент суб'єктів господарювання в умовах міжнародної інтеграції: монографія. Житомир, 2017. 448 с.
3. Полянська А. С. Актуальність ситуаційних теорій в управлінні суб'єктами промисловості. *Науковий вісник*. 2013. № 1(34). С. 209-216.
4. Ажаман І. А. Методичні підходи до оцінювання рівня розвитку потенціалу підприємства. *Ефективна економіка*. 2019 : сайт URL : http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/5_2019/7.pdf (дата звернення : 15.02.2020).
5. Бачевський Б. Є., Заблудська І. В., Решетняк О. О. Потенціал і розвиток підприємства. Київ, 2009. 400 с.
6. Вакульчик О. М., Дрей В. В. Визначення складу якісних характеристик управлінської інформації та їх ознак в системі контролінгу на підприємстві. *Механізми регулювання економіки*. Суми. 2009. № 4. Т. 1(43). С. 79-87.
7. Маккі Л. М., Горошанська О. О. Методичний інструментарій оцінки фінансового потенціалу підприємства. *Бізнес Інформ*. 2018. № 5. С. 372-377.
8. Краснокутська Н. С. Методологічні основи оцінювання реалізації потенціалу підприємства. *Академічний огляд*. 2010. № 1. С. 67-72.
9. Головкова Л. С. Методологічні проблеми вимірювання інформаційного потенціалу підприємства. *Економіка та держава*. 2007. № 4. С. 37-39.

10. Маслак О. І., Безручко О. О. Особливості оцінювання економічного потенціалу підприємства в умовах циклічних коливань. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. Випуск 1(48). С. 121-127.
11. Рзаєва Т. Г. Підходи до оцінки потенціалу підприємства: їх переваги. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2014. № 3. Т. 3. С. 150-155.
12. Бугай В. З., Горбунова А. В., Ключова Ю. В. Теоретичні основи формування інформаційного потенціалу підприємства. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*. 2017. № 3. Т. 1. С. 27-33.
13. Турило А. А. Потенціал підприємства: сутність та методологічні підходи до визначення. *Економічний вісник*. 2014. № 3. С. 65-71.
14. Воронкова А. Е., Погорелов Ю. С. Потенціал підприємства як довгостроковий розвиток. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 4. С. 33-35.
15. Сухай О. Є., Яремко І. І. Концептуальні підходи до формування й оцінювання потенціалом підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2009. Вип. 19. С. 233-238.
16. Федонін О. С., Рєпіна І. М., Олексюк І. М. Потенціал підприємства: формування та оцінка : монографія. Київ, 2005. 216 с.
17. Харро фон Зенгер. 36 стратегій для менеджерів. Харків, 2009. 512 с.

References

1. Belovus, L. (2013), «Ukrainian information space: present and prospects» [Ukrayinskyu informatsiynyyu prostir: sohodennya ta perspektyvy], *Ukrainian information space*, No. 1, P. 188-191.
2. Tarasyuk, G. (2017), *Management of economic entities in the conditions of international integration [Menedzhment subyektiv hospodaryuvannya v umovakh mizhnarodnoyi intehtatsiyi]*, monograph, Zhytomyr, 448 p.
3. Polyanska, A. (2013), «The relevance of situational theories in managing the of industrial entities» [Aktualnist sytuatsiynykh teoriy v upravlinni subyektiv promyslovosti], *IFNTUNG Scientific Bulletin*, No. 1 (34), P. 209-216.
4. Azhaman, I. (2019), «Methodical approaches to the estimation of the level of development of potential of enterprise» [Metodychni pidkhody do otsinyuvannya rivnya rozvytku potentsialu pidpryyemstva], *Effective economy*, available at : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2019/7.pdf (last accessed 15.02.2020).
5. Bachevsky, B., Zablodskaya, I., Reshetnyak, O. (2009), *Potential and enterprise development [Potentsial i rozvytok pidpryyemstva]*, Kyiv, 400 p.
6. Vakulchik, O., Drey, V. (2009), «Determination of the composition of qualitative characteristics of management information and their characteristics in the control system at the enterprise [Vyznachennya skladu yakisnykh kharakterystyk upravlins'koyi informatsiyi ta yikh oznak v systemi kontrolinhu na pidpryyemstvi], *Mechanisms of regulation of economy*, Sumy, No. 4, Volume 1(43), P. 79-87.
7. McKee, L., Goroshanskaya, O. (2018), «A methodical toolkit for assessing the financial potential of an enterprise» [Metodychnyy instrumentariy otsinky finansovoho potentsialu pidpryyemstva], *Business Inform*, No. 5, P. 372-377.

8. Krasnokutskaya, N. (2010), «Methodological bases of estimation of realization of potential of the enterprise» [Metodolohichni osnovy otsinyuvannya realizatsiyi potentsialu pidpryyemstva], *Academic Review*, No. 1, P. 67-72.
9. Golovkova, L. (2007), «Methodological problems of measuring enterprise information potential» [Metodolohichni problemy vymiryuvannya informatsiynoho potentsialu pidpryyemstva], *Economy and the state*, No. 4, P. 37-39.
10. Maslak, O., Bezruchko, O. (2013), «Features of estimation of economic potential of enterprise under conditions of cyclic fluctuations» [Osoblyvosti otsinyuvannya ekonomichnoho potentsialu pidpryyemstva v umovakh tsyklichnykh kolyvan], *Bulletin of socio-economic research*, No. 1(48), P. 121-127.
11. Rzaeva, T. (2014), «Approaches to the estimation of the enterprise potential: their advantages and disadvantages» [Pidkhody do otsinky potentsialu pidpryyemstva: yikh perevahy ta nedoliky], *Bulletin of Khmelnytsky National University*, No. 3(3), P. 150-155.
12. Turilo, A. (2014), «Potential of the enterprise: essence and methodological approaches to definition» [Potentsial pidpryyemstva: sutnist' ta metodolohichni pidkhody do vyznachennya], *Economic Bulletin*, No. 3, P. 65-71.
13. Bugay, V., Gorbunova, A., Klyueva, Y. (2017), «Theoretical bases of formation of information potential of the enterprise» [Teoretychni osnovy formuvannya informatsiynoho potentsialu pidpryyemstva], *Bulletin of Zaporizhzhya National University. Economic sciences*, No. 3(1), P. 27-33.
14. Voronkova, A., Pogorelov, Y. (2009), «Potential of the enterprise as a basis for its development» [Potentsial pidpryyemstva yak osnova yoho dovhostrokovoho rozvytku], *Current problems of the economy*, No. 4, P. 33-35.
15. Sukhai, A., Yaremko, I. (2009), «Conceptual approaches to the formation and evaluation of potential» [Kontseptualni pidkhody do formuvannya y otsinuvannya potentsialom], *Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine*, No. 19, P. 233-238.
16. Fedonin, O., Repina, I., Oleksyuk, I. (2005), *Potential of enterprise: formation and evaluation* [Potentsial pidpryyemstva: formuvannya ta otsinka], monograph, Kyiv, 216 p.
17. Harro, von Senger (2004), *36 strategies for managers* [36 stratagem dlya menedzherov], Kharkov, 2009, 512 p.

УДК 338.43:658.01; JEL Classification: M 21; O12

Шукліна В.В. АНАЛІТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ
 ВИМІРЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО
 ПОТЕНЦІАЛУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Мета дослідження полягала у розробленні методологічного підходу щодо оцінювання інформаційно-комунікаційного потенціалу підприємства з урахуванням ситуації функціонування або її зміни, уточнення аспектів, потребуючих поліпшення, та встановлення положень теоретичного базису проблеми дослідження. **Методика дослідження.** Результати отримані за рахунок застосування методів: індукції і дедукції – при побудові методологічних основ оцінювання; аналітичних порівнянь і аналогій – при розробленні методичних засад оцінювання; абстракції – при визначенні сутності категорій «потенціал ситуації», «інформаційно-комунікаційне середовище». **Результати.** Сформовано методологічний підхід щодо оцінювання інформаційно-комунікаційного потенціалу підприємства в умовах мінливості ситуацій функціонування. Уточнено аналітичний інструментарій вимірювання інформаційно-комунікаційного потенціалу підприємства за ситуаційними перевагами та перешкодами. Удосконалено понятійно-категоріальний апарат теорії управління потенціалом. **Наукова новизна.** Запропоновано методологічний підхід щодо оцінювання інформаційно-комунікаційного потенціалу промислового підприємства в умовах мінливості ситуацій функціонування, який базується на поєднанні методів і параметрів, що, на відміну від існуючих, враховує ситуаційні переваги і перешкоди функціонування та дозволяє адекватно реагувати на зміни зовнішнього середовища. **Практична значущість.** Результати дослідження можуть бути запропоновані для впровадження на промислових підприємствах; очікуваним ефектом може бути підвищення оперативності прийняття управлінських рішень в сфері управління інформаційно-комунікаційним потенціалом і стратегічним розвитком.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційний потенціал; оцінювання; методологічний підхід; методичний інструментарій; ситуація; управління; ситуаційне управління; підприємство; інформаційна економіка.

УДК 338.43:658.01; JEL Classification: M 21; O12

Шуклина В.В. АНАЛИТИЧЕСКИЙ ИНСТРУМЕНТАРИЙ
 ИЗМЕРЕНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННОГО
 ПОТЕНЦИАЛА ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

Цель исследования заключалась в разработке методологического подхода к оценке информационно-коммуникационного потенциала предприятия с учетом ситуации функционирования или ее изменения, уточнения аспектов, нуждающихся в улучшении, и установления положений теоретического базиса

проблемы исследования. **Методика исследования.** Результаты получены за счет применения методов: индукции и дедукции – при построении методологических основ оценивания; аналитических сравнений и аналогий – при разработке методических основ оценивания; абстракции – при определении сущности категорий «потенциал ситуации», «информационно-коммуникационная среда». **Результаты.** Сформирован методологический подход к оценке информационно-коммуникационного потенциала предприятия в условиях изменчивости ситуаций функционирования. Уточнён аналитический инструментарий оценивания информационно-коммуникационного потенциала предприятия с учётом ситуационных преимуществ и препятствий. Усовершенствован понятийно-категориальный аппарат теории управления потенциалом. **Научная новизна.** Предложено методологический подход к оценке информационно-коммуникационного потенциала предприятия в условиях изменчивости ситуаций функционирования, основанный на сочетании методов и параметров, который, в отличие от существующих, учитывает ситуационные преимущества и препятствия функционирования, и позволяет адекватно реагировать на изменения внешней среды. **Практическая значимость.** Результаты исследования могут быть предложены для внедрения на промышленных предприятиях; ожидаемым эффектом может быть повышение оперативности принятия управленческих решений в сфере управления информационно-коммуникационным потенциалом и стратегическим развитием.

Ключевые слова: информационно-коммуникационный потенциал; оценивание; методологический подход; методический инструментарий; ситуация; управление; ситуационное управление; предприятие; информационная экономика.

UDC 338.43:658.01; JEL Classification: M 21; O12

Shuklina V. ANALYTICAL TOOL FOR MEASURING THE INFORMATION AND COMMUNICATION POTENTIAL OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

The purpose of the study was to develop a methodological approach to assessing the information and communication potential of an enterprise, taking into account the functioning situation or its changes, clarifying aspects that need improvement and establishing the provisions of the theoretical basis of the research problem. **Methodology of research.** The results are obtained through the use of methods: induction and deduction – in the construction of the methodological foundations of assessment; analytical comparisons and analogies – in the development of methodological foundations of assessment; abstraction – in determining the essence of the categories of “potential situation”, “information and communication environment”. **Findings.** A methodological approach has been formed to assess the information and communication potential of an enterprise under conditions of variability of functioning situations. The analytical tools for assessing

the information and communication potential of the enterprise are refined, taking into account situational advantages and obstacles. The conceptual and categorical apparatus of the theory of potential management has been improved. **Originality.** A methodological approach to assessing the information and communication potential of an enterprise in the face of variability of functioning situations is proposed, based on a combination of methods and parameters, which, unlike the existing ones, takes into account situational advantages and functioning obstacles and allows you to adequately respond to changes in the external environment. **Practical value.** The results of the study can be proposed for implementation in industrial enterprises; the expected effect may be an increase in the efficiency of managerial decision-making in the field of managing information and communication potential and strategic development.

Key words: information and communication potential; assessment; methodological approach; methodological tools; situation; management; situational management; company; information economy.

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Шукліна Вікторія Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент, Херсонський національний технічний університет, доцент кафедри менеджменту, маркетингу і туризму, м. Херсон, Україна; e-mail: golybtn@gmail.com; ORCID: [https:// orcid.org/0000-0002-9697-092X](https://orcid.org/0000-0002-9697-092X). Моб. 095-367-95-33.

Шуклина Виктория Викторовна – кандидат экономических наук, доцент, Херсонский национальный технический университет, доцент кафедры менеджмента, маркетинга и туризма, г. Херсон, Украина.

Shuklina Victoria – PhD in Economics, Associate Professor, Kherson National Technical University, Associate Professor of the Department of Management, Marketing and Tourism, Kherson, Ukraine.